

***Vergelijking resultaatmeting 2002
3 AKK co-innovatie-programma's***

***'Toegevoegde waarde
varkensvleesketens'***

***'Professionalisering van de biologische
afzetketen'***

'Duurzame Agro Food Ketens'

Wissenraet & Van Spaendonck

Advies en Projecten

5 mei 2003

AKK.RAP.vergelijkrapport.2002

Inhoudsopgave

1. Vergelijking tussen monitoring 3 AKK programma's.....	5
1.1. Respons.....	5
1.2. Samenwerking.....	6
1.3. Kennisverspreiding.....	8
1.4. Verankering.....	8
1.5. Economische impact bedrijven.....	10
1.6. Wetenschappelijk impact kennisinstellingen.....	15
1.7. Projectorganisatie	18
2. Evaluatie vragenlijsten.....	20
2.1. Conclusie	22

Inleiding

Eind 2002 is de monitoring uitgevoerd van drie programma's van Stichting Agro Keten Kennis. Het betrof de programma's

- Toegevoegde waarde van de Varkensvleesketens (TVK)
- Professionalisering van Biologische afzetketens (BIO)
- Duurzame Agro Food ketens (DAF)

Voor het programma 'Toegevoegde waarde van de Varkensvleesketens' was het de derde keer dat er een monitoring werd uitgevoerd, voor de andere twee programma's de eerste keer.

Bij het ontwikkelen van de vragenlijsten, was rekening gehouden met de wens om de programma's op hoofdzaken te kunnen vergelijken. Daartoe was de vragenlijst opgesplitst in 3 onderdelen: deel A bevatte vragen over de projectuitvoering, deel B de vragen over de inhoudelijke resultaten van het project en deel C die over de projectorganisatie.

Bij aanvang van de monitoring was afgesproken om na de afronding van de rapportages de resultaten te vergelijken en om te evalueren of de gekozen methodiek verbeterd moet worden.

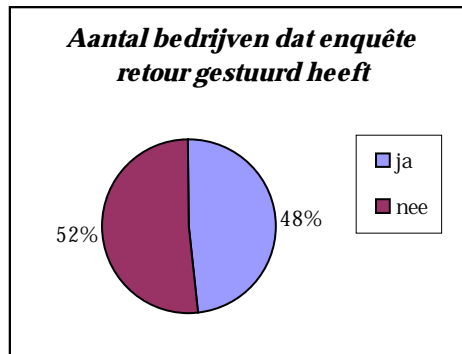
In deze rapportage treft u in hoofdstuk 1 een vergelijking aan tussen de resultaten van de drie programma's. De hoofditems worden met elkaar vergeleken.

In hoofdstuk 2 treft u een evaluatie van de gebruikte vragenlijsten aan en voorstellen voor verbetering daarvan.

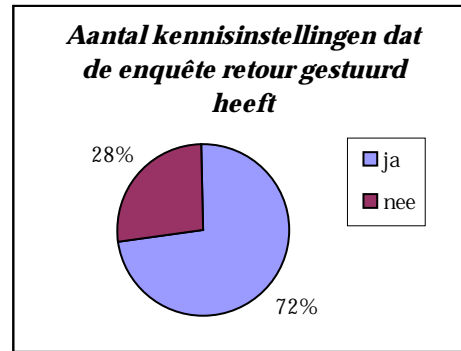
1. Vergelijking tussen monitoring 3 AKK programma's

1.1. Respons

Toegevoegde waarde van de Varkensvleesketens

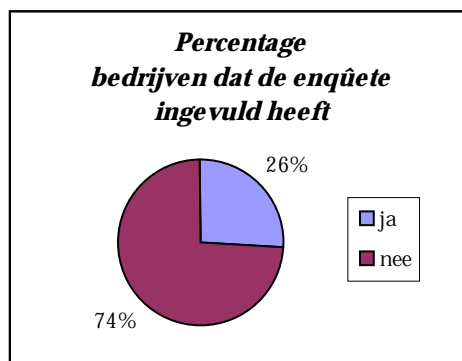

Figuur 1 **n=27**

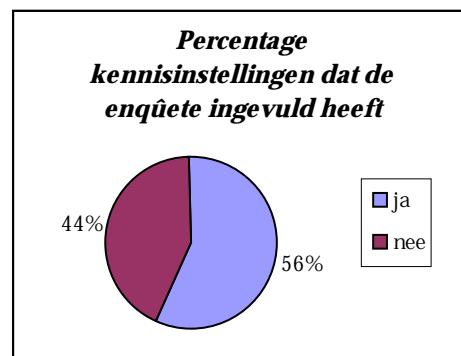

Figuur 2 **n=18**

Professionalisering van Biologische afzetketens

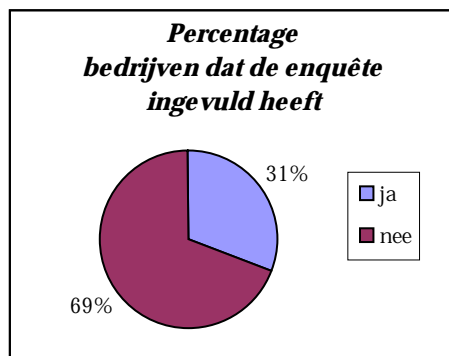

Figuur 3 **n= 23**

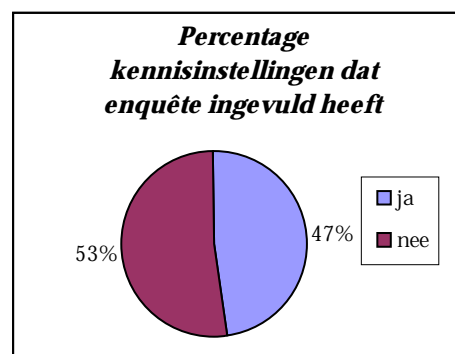

Figuur 4 **n=15**

Duurzame Agro Food ketens

Figuur 5 **n=45**

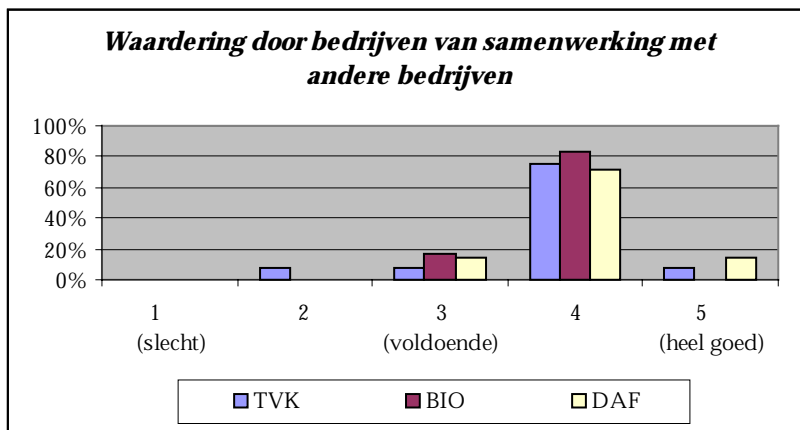

Figuur 6 **n=19**

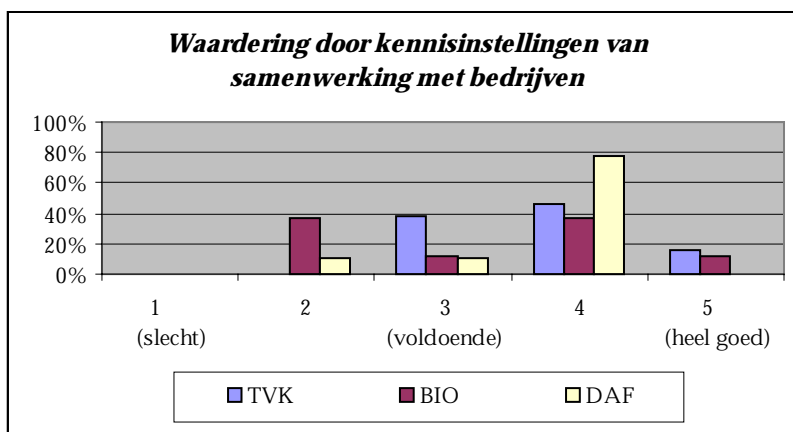
Een algemene conclusie die getrokken kan worden is dat de kennisinstellingen in alle programma's een betere respons laten zien dan de bedrijven. Opvallend is de hoge respons van de deelnemers aan het programma 'Toegevoegde waarde van de Varkensvleesketens'. Wellicht is deze hoge respons het resultaat van de inspanningen die in de afgelopen jaren zijn gepleegd om de respons te verhogen. Het is echter ook mogelijk dat de respons beter is omdat de deelnemers reeds bekend zijn met de enquêtes en de drempel voor het invullen daardoor lager is.

1.2. Samenwerking

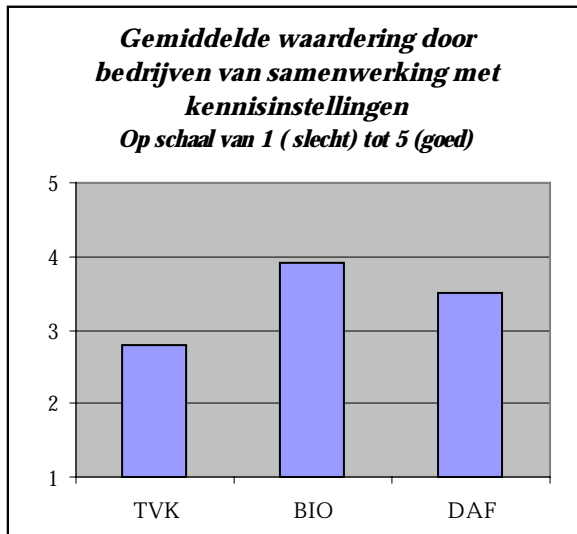
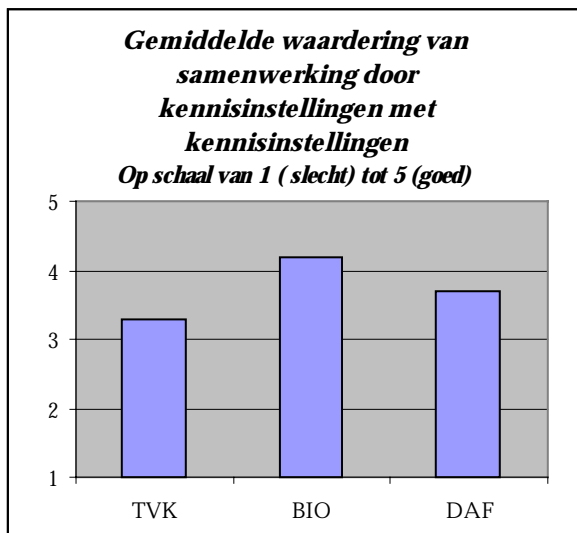
Een belangrijk onderdeel van de programma's is het creëren van samenwerking tussen bedrijven en kennisinstellingen. In alle enquêtes is gevraagd naar de waardering van de samenwerking met de verschillende partijen. In de grafieken 7 t/m 10 zijn de resultaten weergegeven.

Figuur 7

Figuur 8

Figuur 9**Figuur 10**

Bij de waardering die bedrijven hebben voor de samenwerking met andere bedrijven zijn geen grote verschillen te constateren. De waardering die kennisinstellingen hebben voor samenwerking met bedrijven kent een grotere spreiding. Er is meer variatie in de antwoorden. Hier is het verschil tussen de drie programma's groter dan bij de waardering van bedrijven voor bedrijven.

De waardering van de samenwerking met kennisinstelling is per programma uitgedrukt in een cijfer. Het programma 'Biologische Afzetketens' geeft hogere cijfers te zien dan Duurzame Agro Food Ketens. In het programma Toegevoegde waarde Varkensvleesketens krijgt de samenwerking met kennisinstellingen de laagste waardering.

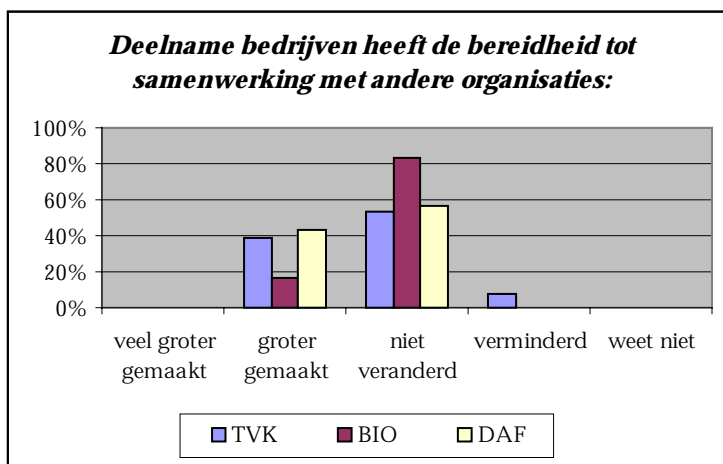
1.3. Kennisverspreiding

De resultaten op het gebied van kennisverspreiding zijn moeilijk vergelijkbaar. Twee van de drie programma's zitten in de start-fase en één programma loopt al een aantal jaren. Duidelijk is dat in alle programma's aan kennisverspreiding wordt gedaan. Vrijwel alle methoden worden daarbij gehanteerd.

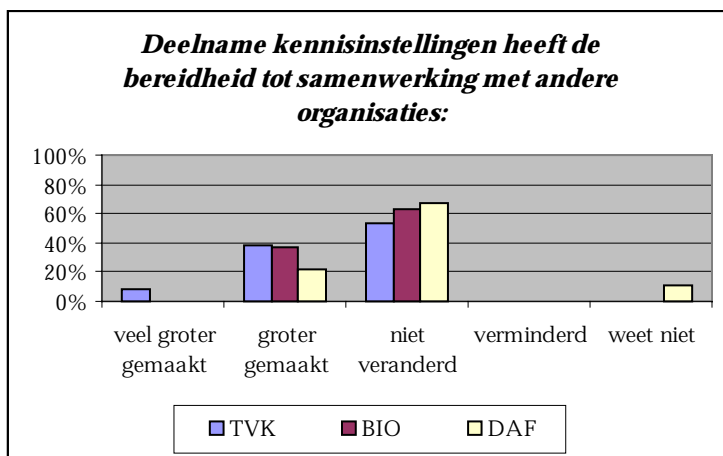
1.4. Verankering

Bij verankering moet onder andere worden gemeten of de samenwerking tussen partijen duurzaam is. Een indicatie hiervoor wordt gegeven door de antwoorden op de vragen over de bereidheid de samenwerking in de toekomst voort te zetten.

In de figuren hieronder zijn de antwoorden van bedrijven en kennisinstellingen in de drie programma's naast elkaar gezet.

Figuur 11

Figuur 12

Bij de bedrijven die deelnemen in de programma's Toegevoegde waarde Varkensvleesketens en Duurzame Agro Food ketens is de bereidheid tot samenwerking bij ongeveer een derde van de bedrijven vergroot. Bij de kennisinstellingen ligt dat iets anders. Daar geven tussen de 10 en 30% van de instellingen in alle drie de programma's aan dat de bereidheid tot samenwerking is vergroot.

De drie meeste genoemde randvoorwaarden waaraan een nieuw project moet voldoen om weer deel te nemen zijn te zien in de onderstaande figuren. Daarbij valt op dat steeds dezelfde randvoorwaarden in de top 4 worden genoemd:

- Heldere doelen en resultaatverwachting
- Concrete doelstellingen
- Snellere besluitvorming
- Goede fasering van het project

Bedrijven

	TVK	BIO	DAF
1.	heldere doelen en resultaatverwachting	- Heldere doelen en Resultaatverwachting - concrete doelstellingen	heldere doelen en resultaatverwachting
2.	concrete doelstellingen	- Veel aandacht en Communicatie met achterban - gemeenschappelijke taal - goede fasering project	concrete doelstellingen
3.	- snellere besluitvorming - gemeenschappelijke taal - goede fasering project	- snellere besluitvorming - goede afbakening - goede begeleiding	goede fasering project

Kennisinstellingen

	TVK	BIO	DAF
1.	duidelijke projectstructuur	heldere doelen en resultaatverwachting	concrete doelstellingen
2.	- concrete doelstellingen - heldere doelen en resultaatverwachting - goede fasering project	- duidelijke projectstructuur - goede fasering project	heldere doelen en resultaatverwachting
3.	betere afbakening	- snellere besluitvorming - anders	goede fasering project

1.5. Economische impact bedrijven

In de drie programma's zijn vrijwel identieke vragen opgenomen over de economische impact die deelname aan het programma heeft gehad. Tevens wordt gevraagd naar de effecten die men in de toekomst nog verwacht. Omdat twee programma's kortgeleden gestart zijn, is er over de geconstateerde effecten nog niets te zeggen. Over de te verwachten effecten zijn wel meningen te geven.

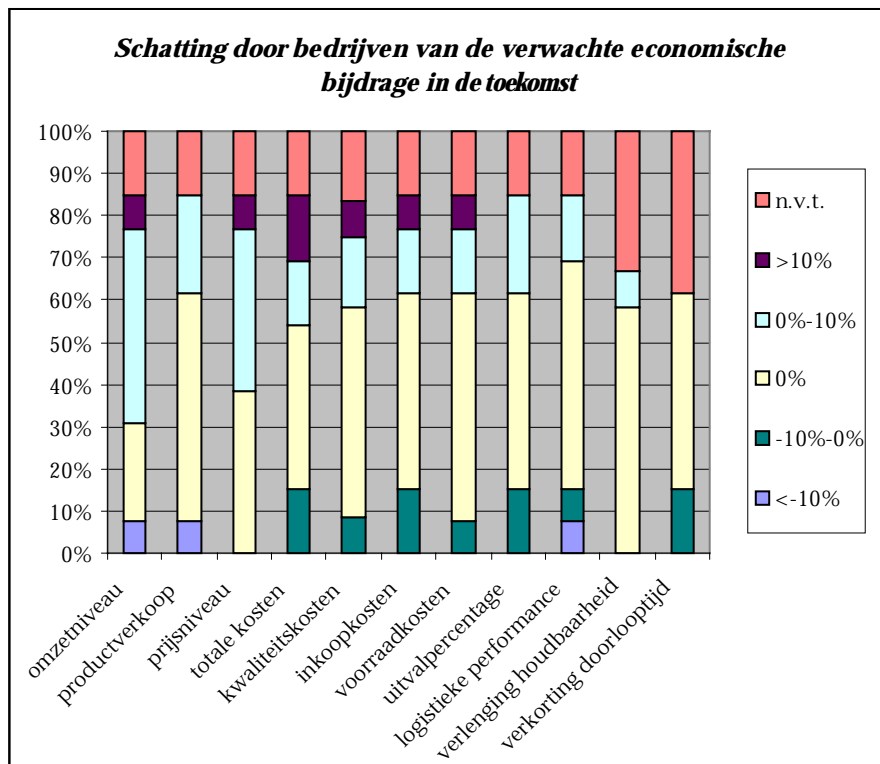
In de volgende pagina's zijn de figuren opgenomen die aangeven welke verwachtingen bedrijven hebben van de effecten die het project in de toekomst zal hebben. Het gaat hierbij om kwalitatieve en kwantitatieve effecten.

Schatting door bedrijven van de verwachte economische bijdrage in het project in de toekomst

Uit de figuren kan de conclusie worden getrokken dat in alle drie de programma's de meeste effecten worden verwacht op het gebied van omzet en productverkoop.

Opvallend is dat in alle drie de programma's tussen de 50 en 60% van de bedrijven een verhoging van de omzet verwachten.

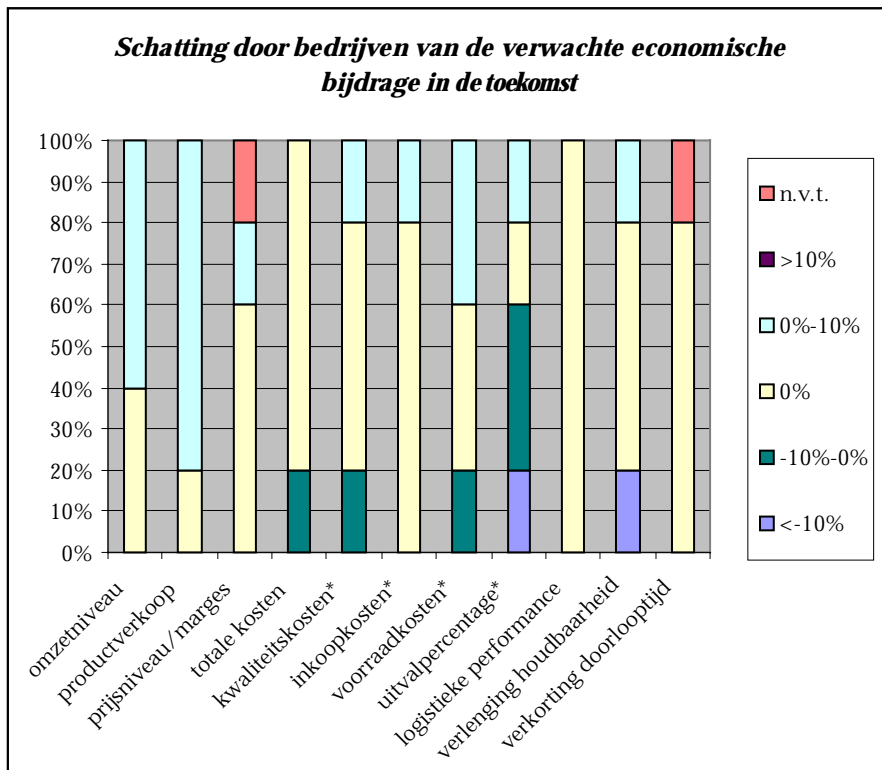
Toegevoegde waarde Varkensvleesketens

Figuur 13

n=13

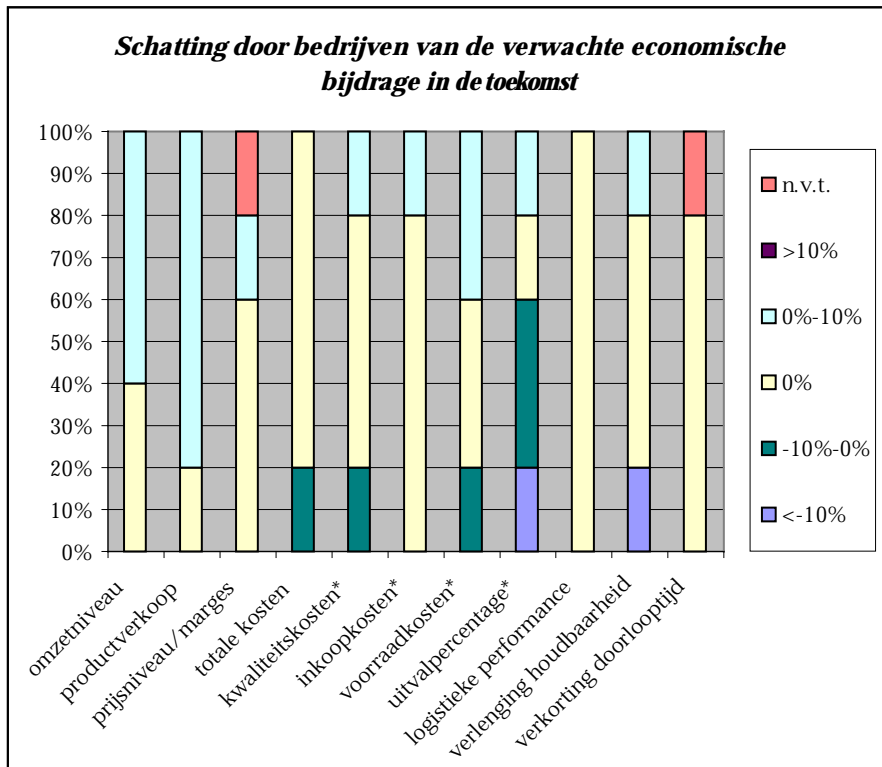
Professionalisering van de biologische afzetketens

Figuur 14

n=9

Duurzame Agro Food ketens

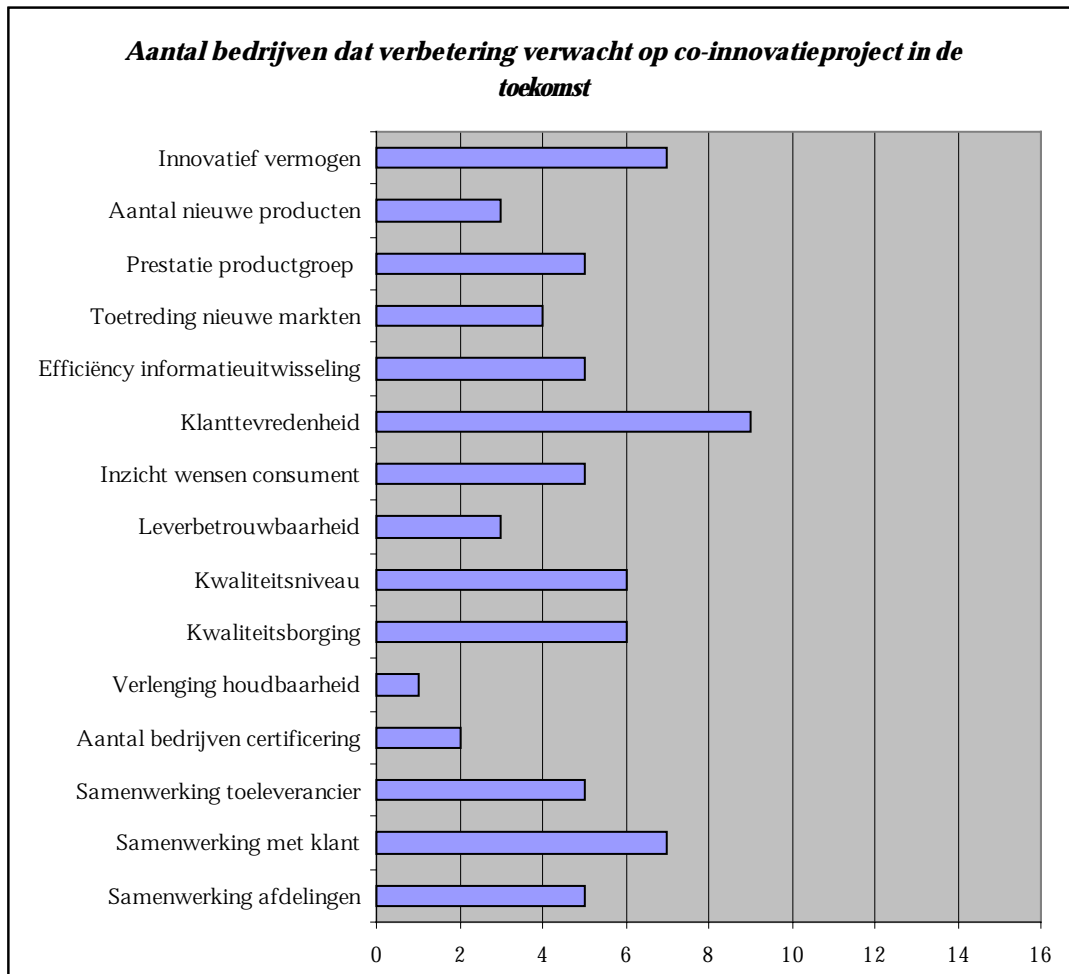
Figuur 15

n=7

Aantal bedrijven dat verbetering verwacht van het co-innovatieproject in de toekomst

Voor dit onderdeel is aan de bedrijven gevraagd welke kwalitatieve effecten zij verwachten van het project. Dit is bij de drie programma's verschillend, toch zijn er een aantal overeenkomsten te zien. In alle programma's worden de aspecten 'Samenwerking met klant', 'Klantentevredenheid' en 'Innovatief vermogen' het vaakst door bedrijven genoemd. Zie de figuren 16 t/m 19.

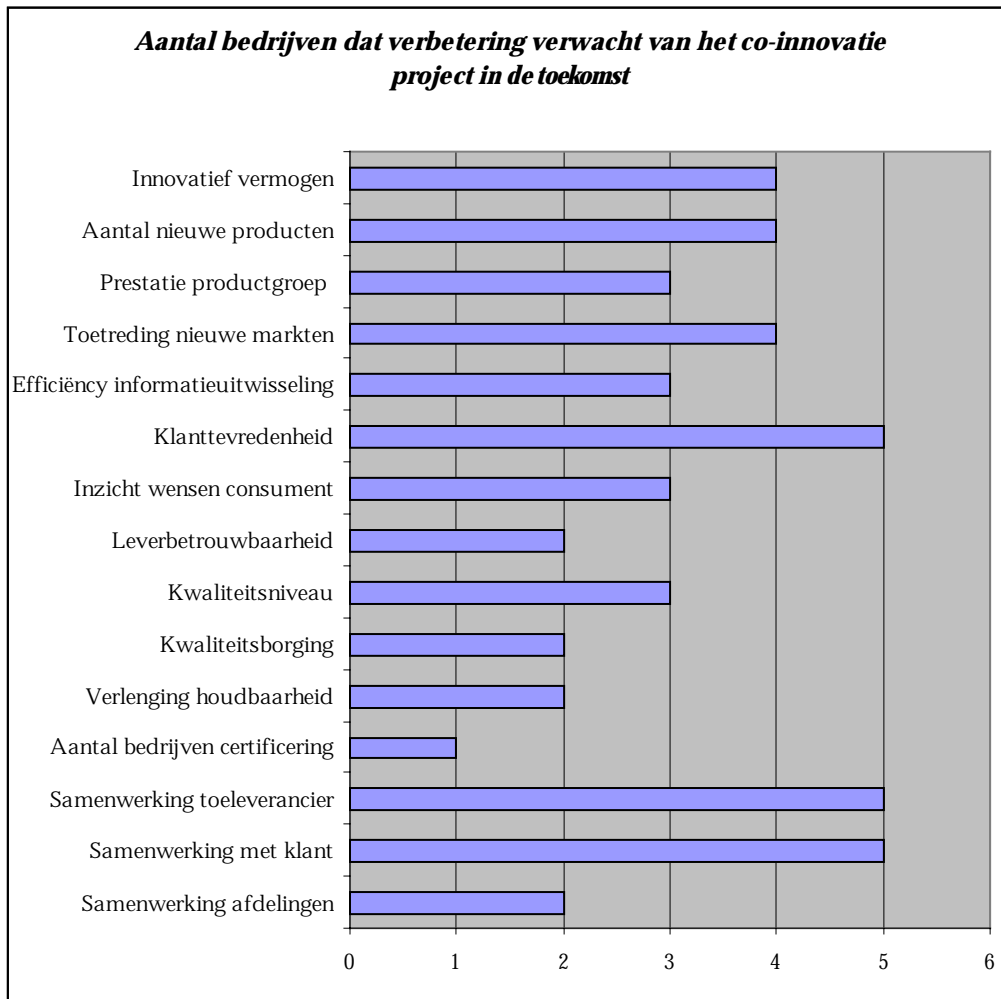
Toegevoegde waarde Varkensvleesketens

Figuur 16

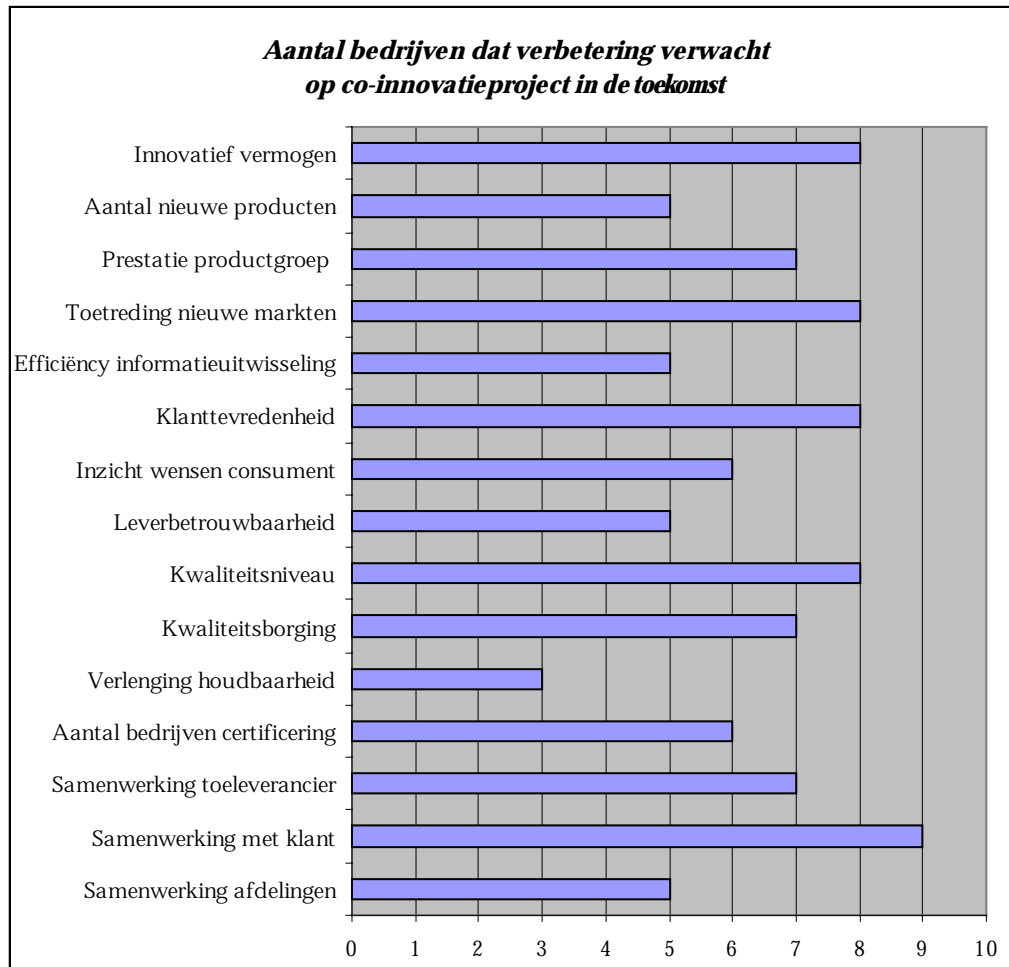
n=13

Professionalisering van de biologische afzetketens

Figuur 17

n=5

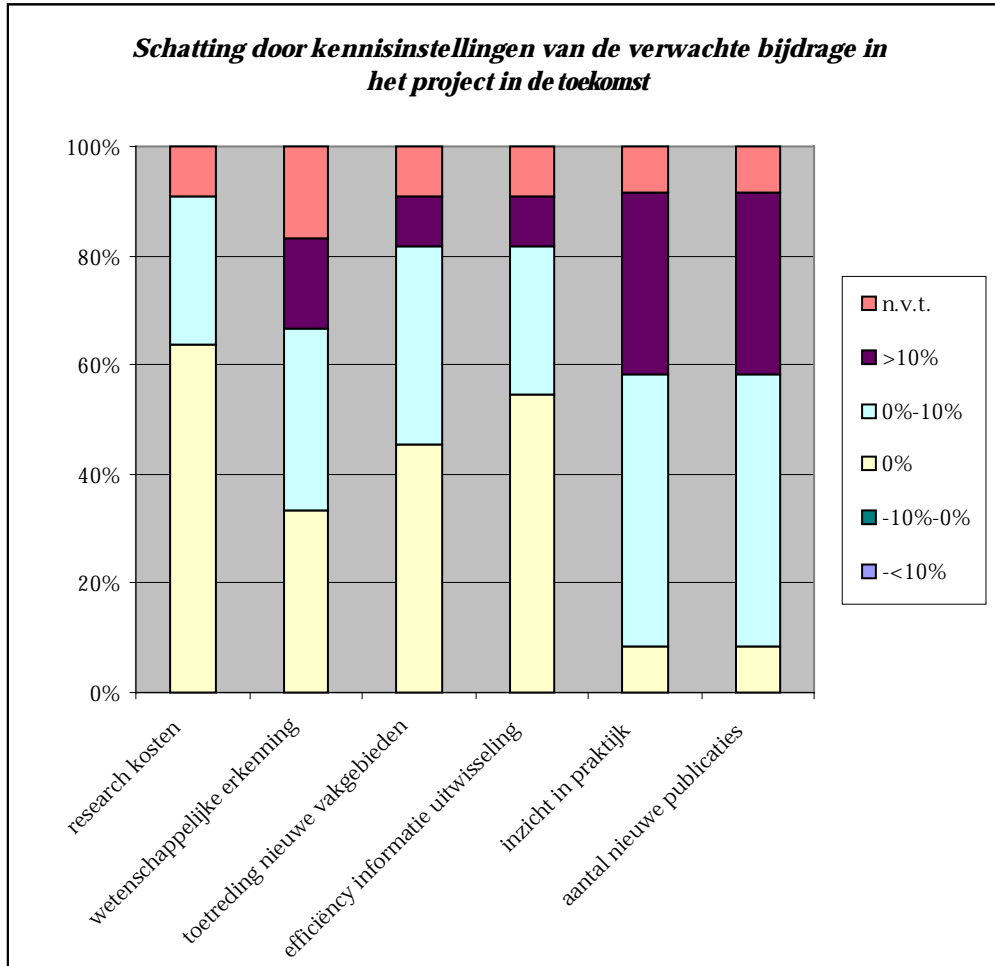
Duurzame Agro Food Ketens**Figuur 18****n=13****1.6. Wetenschappelijk impact kennisinstellingen**

De kennisinstellingen is gevraagd welke economische bijdrage van het project zij nu al hebben kunnen constateren en welke zij in de toekomst verwachten. In de twee pas gestarte programma's konden de geconstateerde effecten nog niet worden aangegeven. In deze rapportage komt dit onderwerp dan ook niet terug.

De vraag naar de verwachting van de economische bijdrage door het project in de toekomst is wel door kennisinstellingen in alle drie de programma's beantwoord. Ook hier zijn, net als bij de bedrijven, duidelijke overeenkomsten te zien. Het meeste effect verwacht men op het gebied van 'aantal nieuwe publicaties' en 'inzicht in de praktijk'. In de programma's 'Biologische Afzetketens' en 'Duurzame Agro Food ketens' verwachten de instellingen veel verbetering op 'Toetreding nieuwe markten'.

Dit is niet de verwachting van de instellingen in het programma 'Toegevoegde waarde Varkensvleesketens'. Zie de onderstaande figuren.

Toegevoegde waarde van de Varkensvleesketens

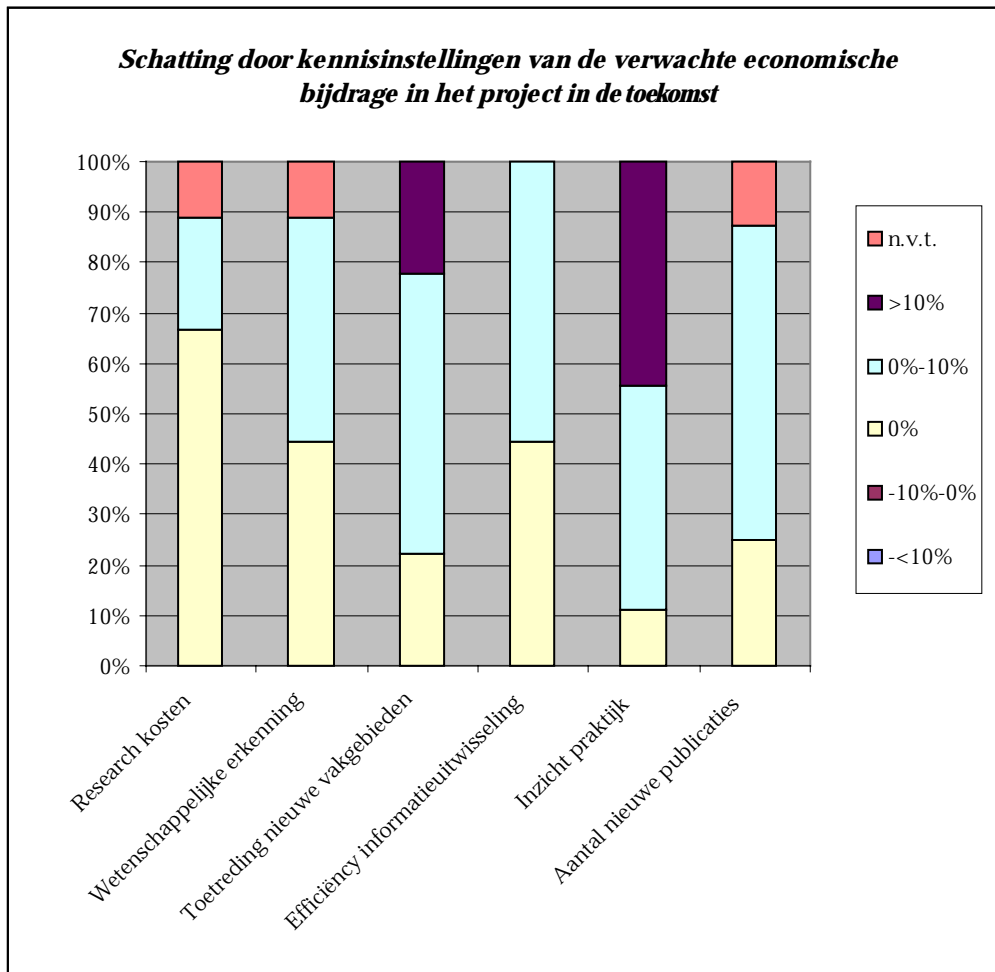

Figuur 19

n=12

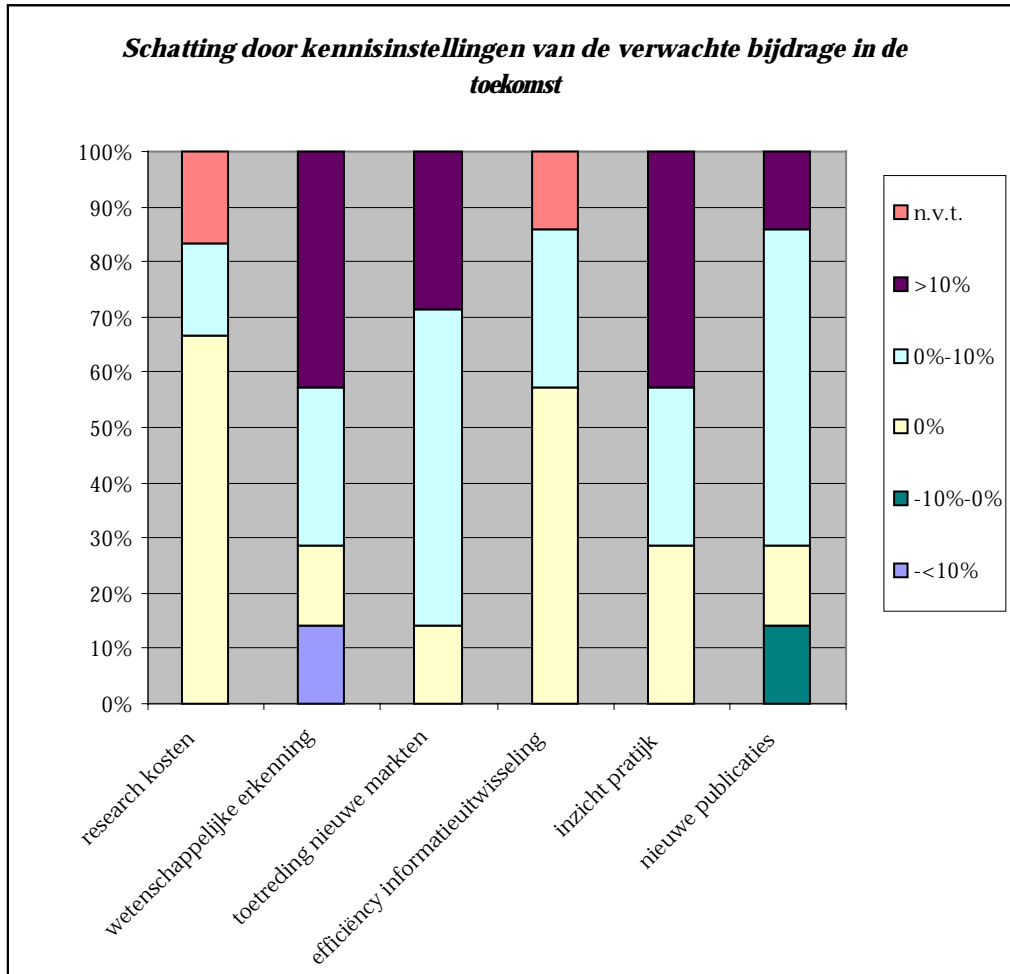
Professionalisering van Biologische afzettekens

Figuur 20

n=9

Duurzame Agro Food ketens

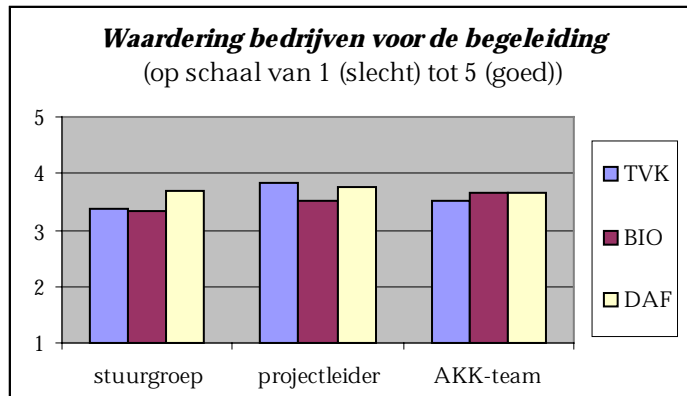

Figuur 21

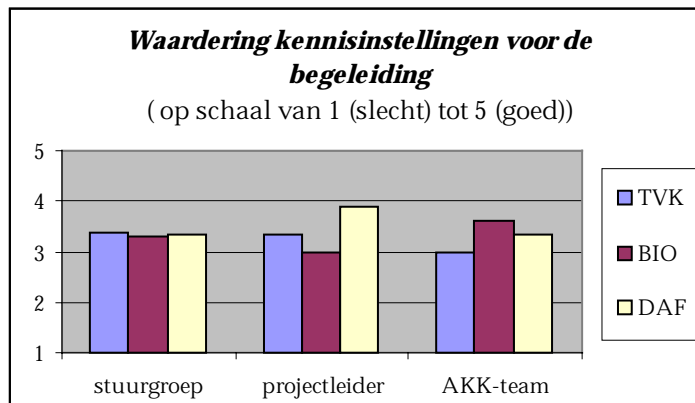
n=7

1.7. Projectorganisatie

Aan alle deelnemende bedrijven en kennisinstellingen is het oordeel gevraagd over de projectorganisatie. Het gaat dan om de begeleiding door de stuurgroep, de projectleider en het AKK-team. Alle gemiddelde cijfers liggen tussen 3 (voldoende) en 4 (ruim voldoende). Bij de kennisinstellingen zijn iets meer verschillen te zien, dan bij de bedrijven. Zie de figuren 22 en 23.

Figuur 22

Figuur 23

Er is tevens gevraagd wat de bedrijven aansprak in deelname aan het AKK-project is. Dit is gedaan met een 'open vraag'. In alle drie de programma's komen antwoorden terug zoals:

- Samenwerking met bedrijven en instellingen
- Kennisontwikkeling
- Nieuwe contacten
- Combinatie theorie en praktijk
- Subsidiemogelijkheden

Bij de vraag wat de kennisinstellingen aansprak in deelname aan het AKK-project werd genoemd:

- Kennisontwikkeling
- Praktijkinzicht
- Samenwerking met bedrijfsleven
- Inzicht in de keten krijgen

2. Evaluatie vragenlijsten

In 2000 is gestart met de monitoring van programma's van AKK. Hiertoe was door AKK een vragenlijst ontwikkeld. Aan Wissenraet & Van Spaendonck was gevraagd deze vragenlijst aan te passen, zodat ze verwerkbaar waren, maar inhoudelijk niet te wijzigen. Bij het starten van de monitoring van de andere twee programma's in 2002 zijn de vragenlijsten enigszins aangepast en is de enquête opgedeeld in de 3 genoemde onderdelen, dit om de vergelijkbaarheid te vergroten.

Na het voor de eerste maal uitvoeren van de monitoring van alle drie de programma's is het tijd voor een evaluatie.

Als eerste kan worden gekeken naar de doelstellingen van de programma's. Deze doelstellingen hebben geleid tot een aantal uitgangspunten per programma. Een aantal van die uitgangspunten zijn gelijk en de mate waarin daaraan voldaan wordt, kan via de monitoring worden gemeten.. Het gaat dan om:

1. Bijdrage leveren aan de kennisontwikkeling.
2. Opbouwen van duurzame structuren (creëren en continueren van samenwerking tussen schakels in de keten).
3. Uitvoering in de vorm van publiek/private samenwerking.
4. Synergie en samenhang tussen en binnen projecten.

In een aantal andere uitgangspunten wordt voorzien bij de akkordering van de projecten en die hoeven niet te worden gemonitord.

Daarnaast is natuurlijk belangrijk om te meten wat het inhoudelijke effect is van de ontwikkelde kennis.

Met deze te monitoren uitgangspunten in het achterhoofd, kunnen de vragenlijsten worden gezien.

Ad 1. Bijdrage leveren aan de kennisontwikkeling

In de criteria aan de pilotprojecten is gesteld dat de projecten voldoende aandacht moeten geven aan kennisoverdracht in de sector. In de monitoring wordt naar aspecten van kennisoverdracht gevraagd onder 3. Kennisverspreiding.

De vragen over kennisverspreiding worden gesteld onder 3. Kennisverspreiding. Ze zijn in principe toereikend. Het is jammer dat bedrijven en kennisinstellingen vaak geen schattingen geven van aantallen keren dat een methode is gebruikt. Nogal eens wordt

'vaak', 'af en toe' gebruikt. Dat maakt kwantitatieve resultaten presenteren onmogelijk. Wellicht dat in de vraagstelling explicieter kan worden gevraagd naar geschatte aantallen. Daarnaast wordt aan bedrijven gevraagd of het project andere nuttige toepassingen heeft opgeleverd. Deze vraag zou ook aan de kennisinstellingen kunnen worden voorgelegd. De vraag over de toepassing van resultaten op strategisch, tactisch en operationeel niveau moet worden heroverwogen. De meerwaarde van deze vraag is onduidelijk.

Ad 2. Opbouwen van duurzame structuren

Deze vragen zijn gesteld onder 1, Samenwerking met bedrijven en 2. Samenwerking met kennisinstellingen/onderzoeksinstituten en 5. Verankering. Onderdeel 1 en 2 focusen op de opgebouwde samenwerking en onderdeel 5 op de duurzaamheid daarvan.

De vragen over de huidige samenwerking zijn goed. Aan bedrijven en instellingen worden dezelfde vragen gesteld, zodat ze goed vergelijkbaar zijn. Een verbetering zou kunnen zijn dat ook over de bedrijven en kennisinstellingen dezelfde vragen worden gesteld. Nu wordt bij de vragen over de samenwerking met kennisinstellingen de mening per instelling gevraagd. Bij de vragen over de samenwerking met de bedrijven wordt één cijfer voor de samenwerking met bedrijven in het algemeen gevraagd.

De vragen die de bereidheid tot continuering van de samenwerking meten, worden gesteld onder 5. Verankering. Er wordt aan bedrijven en kennisinstellingen gevraagd of de bereidheid tot samenwerking en de investeringsbereidheid is veranderd. Dit is een goede vraag om te peilen of samenwerking in de toekomst te verwachten valt.

Op dit moment wordt aan bedrijven en kennisinstellingen gevraagd welke randvoorwaarden belangrijk zijn voor toekomstige samenwerking. Daarnaast wordt aan de bedrijven gevraagd om een waardering van een lijst met randvoorwaarden te geven. Het is aan te raden om ofwel deze laatste vraag weg te laten, ofwel deze vraag te stellen aan bedrijven en kennisinstellingen en de algemenere vraag weg te laten.

Een interessante vraag die wel aan de kennisinstellingen, maar niet aan de bedrijven is gesteld, is de vraag of er door het project nieuwe relaties tussen instellingen en bedrijven zijn ontstaan. Deze zou ook aan bedrijven gesteld kunnen worden.

Er wordt ook gevraagd of er plannen zijn voor vervolgprojecten binnen AKK. Het antwoord op deze vraag is van belang voor de toekomst van de programma's. Het vragen naar plannen voor vervolgprojecten buiten AKK om, is zonder verder verzoek om een

toelichting niet waardevol. Deze moet worden aangevuld of weggelaten. Weglaten is geen probleem omdat elders de bereidheid tot samenwerking in de toekomst al wordt bevraagd.

Ad 3. Uitvoering in de vorm van publiek/private samenwerking

Alle projecten kennen publiek/private samenwerking, aangezien een project anders niet gestart mag worden. De waardering van deze samenwerking komt uitgebreid aan de orde in de vragenlijsten. Zie het genoemde onder Ad 2. Opbouwen duurzame structuren.

Ad 4. Synergie en samenhang

De vragenlijsten bevatten een aantal vragen die onder 4. Synergie en samenhang, zijn gesteld. Er wordt gevraagd naar de relaties binnen en buiten de AKK-projecten. Aangezien er alleen via 'ja' en 'nee' wordt geantwoord, heeft deze vraag vrijwel geen toegevoegde waarde. De synergie wordt hiermee niet in kaart gebracht. Als men dit al wil onderzoeken zou explicieter gevraagd moeten worden naar 'welke relaties er bestaan'. Omdat de respons nooit 100% wordt, krijgt men hiermee ook geen volledig beeld. Het is niet duidelijk wat men destijds wilde onderzoeken onder deze noemer. Afgewogen moet worden of dit onderdeel verbeterd of geschrapt moet worden.

Ad 5. Economische en wetenschappelijke impact

De systematiek zoals nu gebruikt wordt is toereikend. Verbetering is nodig bij een aantal aspecten die worden gemeten. Gebleken is dat er verwarring is over hoe te antwoorden op de vragen die betrekking hebben op de kosten en uitval. Een negatieve trend van de kosten is positief, terwijl bij alle andere items een negatieve trend niet wenselijk is. In de vraagstelling moet hiermee rekening worden gehouden.

2.1. Conclusie

Met de bovenstaande verbeteringen zijn de hoofddoelen van de programma's ons inziens goed te meten. Mochten er nog andere uitgangspunten of doelstellingen gemeten moeten worden, dan moeten daarvoor vragen worden toegevoegd.

Hoe beter de vragen van de programma's overeenkomen en die van bedrijven en kennisinstellingen, hoe makkelijker de monitoring is uit te voeren en hoe makkelijker de resultaten zijn te vergelijken.